

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 56/16

Luksemburg, 2 czerwca 2016 r.

Wyrok w sprawie C-438/14

Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff / Standesamt der Stadt Karlsruhe,
Zentraler Juristischer Dienst der Stadt Karlsruhe

Nazwisko zawierające kilka tytułów szlacheckich i swobodnie wybrane przez obywatela niemieckiego w innym państwie członkowskim, którego obywatelstwo on również posiada, niekoniecznie musi być uznane w Niemczech

Uznania można odmówić, jeśli jest to odpowiednie i niezbędne do zagwarantowania równości wszystkich obywateli niemieckich wobec prawa

Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff¹, urodzony w Niemczech w 1963 r.², podczas pobytu w Wielkiej Brytanii w latach 2001–2005³ nabył – oprócz obywatelstwa niemieckiego, które już posiadał – obywatelstwo brytyjskie i dokonał zmiany⁴ swych imion i nazwiska na Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff⁵, przy czym terminy „Graf” i „Freiherr” oznaczają odpowiednio w języku niemieckim „hrabiego” i „barona”. Po powrocie do Niemiec N.P. Bogendorff von Wolffersdorff zwrócił się do urzędu stanu cywilnego miasta Karlsruhe (Niemcy) o zarejestrowanie tej zmiany i wpisanie do rejestru aktów stanu cywilnego jego nowych imion i nazwiska, nabytych na mocy prawa brytyjskiego. Ponieważ urząd ten nie uwzględnił jego wniosku, N.P. Bogendorff von Wolffersdorff wniósł sprawę do Amtsgericht Karlsruhe (sądu rejonowego w Karlsruhe), który zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem, czy prawo Unii sprzeciwia się takiej odmowie uznania.

W ogłoszonym dzisiaj wyroku Trybunał orzekł, że **odmowa** przez organy państwa członkowskiego uznania imion i nazwiska obywatela tego państwa członkowskiego, w brzmieniach ustalonych i zarejestrowanych w innym państwie członkowskim, którego posiada on także obywatelstwo, **stanowi ograniczenie swobodnego przemieszczania się obywateli Unii**.

I tak, w niniejszym przypadku, N.P. Bogendorff von Wolffersdorff – ze względu na rozbieżność nazwisk – ponosi ryzyko konieczności odpięcia wątpliwości dotyczących jego tożsamości. O ile bowiem zgodnie z niemieckim rejestrem aktów stanu cywilnego i niemieckimi dokumentami tożsamości nosi on imiona i nazwisko: Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff, o tyle w jego brytyjskich paszportcie i prawie jazdy figurują imiona i nazwisko: Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff. Ponadto N.P. Bogendorff von Wolffersdorff może napotkać trudności w uzasadnieniu jego związku rodzinnego z małoletnią córką, której imiona i nazwisko (figurujące zarówno w jej paszportcie brytyjskim jak i niemieckim)⁶ brzmią: Larissa Xenia Gräfin von Wolffersdorff Freiin von Bogendorff.

¹ „Nabiel Peter” to imiona, a „Bogendorff von Wolffersdorff” to nazwisko.

² Po urodzeniu otrzymał imię „Nabiel” i nazwisko „Bagadi”. Po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego o zmianę nazwiska nosił imiona i nazwisko Nabiel Peter Bogendorff. Następnie, w drodze adopcji, otrzymał imiona i nazwisko Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff.

³ W trakcie tego pobytu pracował w Londynie jako doradca do spraw niewypłacalności.

⁴ Zmiany tej dokonano zgodnie z prawem brytyjskim na mocy oświadczenia („deed poll”) złożonego wobec służb Supreme Court of England and Wales (sądu najwyższego Anglii i Walii, Zjednoczone Królestwo), opublikowanego w The London Gazette.

⁵ „Peter Mark Emanuel” to imiona, a „Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff” to nazwisko.

⁶ Córka N.P. Bogendorffa von Wolffersdorffa urodziła się w Niemczech w 2006 r. i także posiada dwa obywatelstwa. W 2011 r. Oberlandesgericht Dresden (wyższy sąd okręgowy w Dreźnie) nakazał urzędowi stanu cywilnego w Chemnitz wpisanie do rejestru aktów stanu cywilnego nazwiska, które znajduje się w akcie urodzenia wydanym przez brytyjskie organy konsularne w Düsseldorfie.

Jednakże, zważywszy, że konstytucja weimarska z 1919 r. zniósła⁷ w Niemczech przywileje i tytuły szlacheckie i zakazała tworzenia tytułów stwarzających pozory stanu szlacheckiego, tak aby zagwarantować równość wszystkich obywateli niemieckich wobec prawa, Trybunał stwierdził, że **takie ograniczenie może być uzasadnione** względami porządku publicznego.

W tym zakresie Trybunał podniósł, że tytuły szlacheckie, które istniały przed ustanowieniem Republiki Weimarskiej, o ile jako takie zostały zniesione, o tyle zostały zachowane jako elementy nazwiska, a tym samym wciąż są obywatelami niemieckimi, których nazwiska zawierają elementy odpowiadające dawnym tytułom. Niemniej jednak, byłoby sprzeczne z zamiarem ustawodawcy niemieckiego, gdyby obywatele niemieccy, poprzez skorzystanie z prawa innego państwa członkowskiego, przyjmowali ponownie zniesione tytuły szlacheckie. Tymczasem systematyczne uznawanie zmian nazwisk, takich jak zmiana nazwiska rozpatrywana w niniejszym przypadku, mogłoby doprowadzić do takiego rezultatu.

Trybunał odpowiedział zatem na pytanie Amtsgericht Karlsruhe w ten sposób, że w przypadku, gdy obywatel państwa członkowskiego posiada także obywatelstwo innego państwa członkowskiego, w którym nabył swobodnie wybrane nazwisko zawierające kilka tytułów szlacheckich, które są niedopuszczalne na gruncie prawa pierwszego państwa członkowskiego, **organy tego pierwszego państwa członkowskiego nie są zobowiązane do uznania tego nazwiska, o ile zostanie wykazane – czego ustalenie należy do Amtsgericht – że taka odmowa uznania zmiany nazwiska jest w tym kontekście uzasadniona względami porządku publicznego, ponieważ jest odpowiednia i niezbędna do zagwarantowania poszanowania zasady równości wszystkich obywateli danego państwa członkowskiego wobec prawa**⁸.

Przy **wyważaniu różnych uzasadnionych interesów** Amtsgericht będzie musiał wziąć pod uwagę (i) że N.P. Bogendorff von Wolffersdorff skorzystał z prawa do swobodnego przemieszczania się i posiada podwójne obywatelstwo niemieckie i brytyjskie, (ii) że elementy nazwiska nabytego w Zjednoczonym Królestwie naruszające zdaniem organów niemieckich niemiecki porządek publiczny nie stanowią formalnie tytułów szlacheckich ani w Niemczech ani w Zjednoczonym Królestwie oraz (iii) że Oberlandesgericht Dresden nie uznał, że wpis do rejestru aktów stanu cywilnego nazwiska córki N.P. Bogendorffa von Wolffersdorffa jest sprzeczny z porządkiem publicznym.

Z drugiej strony, Amtsgericht będzie musiał także uwzględnić (i) że rozpatrywana zmiana nazwiska opiera się na dokonanej przez N.P. Bogendorffa von Wolffersdorffa wyborze o charakterze wyłącznie osobistym, (ii) że rozbieżności nazwisk, jaka z tej zmiany wynika, nie można przypisać ani okolicznościom związanym z urodzeniem⁹ N.P. Bogendorffa von Wolffersdorffa, ani adopcji¹⁰, ani nabyciu obywatelstwa brytyjskiego oraz (iii) że nazwisko wybrane w Zjednoczonym Królestwie zawiera elementy, które – chociaż formalnie nie stanowią tytułów szlacheckich ani w Niemczech ani w Zjednoczonym Królestwie – to jednak stwarzają wrażenie pochodzenia szlacheckiego.

Trybunał podkreślił także, że w każdym razie porządek publiczny i zasada równości obywateli niemieckich wobec prawa nie mogą uzasadniać odmowy uznania zmiany **imion** N.P. Bogendorffa von Wolffersdorffa.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z

⁷ Na mocy ustawy zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec z 1949 r. rozpatrywane postanowienie wciąż obowiązuje i w hierarchii norm posiada rangę zwykłej ustawy federalnej.

⁸ Natomiast zdaniem Trybunału ani zasady stałego i ciągłego charakteru nazwiska, ani zwykły fakt, że zmiana nazwiska została dokonana z inicjatywy N.P. Bogendorffa von Wolffersdorffa, ani też cel polegający na unikaniu tego, aby nazwiska miały nieproporcjonalną długość lub były zbyt skomplikowane, nie mogą uzasadnić odmowy uznania nazwiska.

⁹ W odniesieniu do urodzenia i zamieszkania w innym państwie członkowskim zob. wyrok Trybunału z dnia 14 października 2008 r., *Grunkin i Paul* (C-353/06, zob. [komunikat prasowy nr 71/08](#)).

¹⁰ Taki przypadek był rozpatrywany w wyroku Trybunału z dnia 22 grudnia 2010 r., *Sayn-Wittgenstein* (C-208/09, zob. [komunikat prasowy nr 125/10](#)). Sprawa ta dotyczyła jednak austriackiego porządku prawnego, który – w odróżnieniu od niemieckiego porządku prawnego – przewiduje ścisły zakaz zachowania tytułów szlacheckich.

orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793